

**GENERALDIREKTÖRENS
BESLUT**

Diarienummer
1.2.3-00439-2020

Datum
2020-06-15

Postadress
Box 45093
104 30 Stockholm

Besöksadress
Artillerigatan 33A
621 38 Visby

Telefon
010-470 03 00

Org nr
202100-6487

www.uhr.se

Yttrande över slutbetänkandet Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69)

Utbildningsdepartementets diarienummer U2020/00129/GV

Universitets- och högskolerådet (UHR) ser positivt på att Valideringsdelegationens förslag syftar till att skapa ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering. UHR ser också positivt på att referensramen för kvalifikationer (SeQF) utgör en gemensam utgångspunkt för förslagen. Det överensstämmer med vad som anges i EU:s rekommendation om validering av icke-formellt och informellt lärande. Enligt rekommendationen bör medlemsländerna senast 2018 ha etablerat en struktur för validering. I rekommendationen anges också att kopplingar bör finnas mellan validering och referensramar för kvalifikationer. Sverige har ställt sig bakom rekommendationen.

UHR lämnar synpunkter på de avsnitt i betänkandet som berör myndighetens område.

Sammanfattning

- UHR tillstyrker förslaget till en ny definition av validering.
- UHR tillstyrker att definitionen av validering även fortsättningsvis ska finnas i skollagen.
- UHR tillstyrker förslaget att en förordning med generella bestämmelser om validering införs.
- UHR tillstyrker förslaget att begreppet validering införs i högskoleförordningen.
- UHR delar bedömningen att specifika riktlinjer för validering behövs för respektive område och att Myndigheten för yrkeshögskolan bör dra tillbaka tidigare kriterier och riktlinjer för validering av reell kompetens.
- UHR anser att det är lärosätena som är bäst lämpade att ta fram rekommendationer för arbetet med validering inom högskolan.
- UHR delar bedömningen att en nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande bör tas fram.
- UHR tillstyrker förslaget att ett råd inrättas som ska följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete.
- UHR tillstyrker förslaget att medel bör tillföras för att säkerställa fortsatt finansiering av högskolekurser om validering.

- UHR delar uppfattningen att statistik över omfattningen av validering inom högskolan bör förbättras. Lärosätena behöver i dialog med UHR komma fram till vilket systemstöd de behöver för att kunna utföra bedömningsarbetet på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.
- UHR ställer sig positiv till att inom ramen för sitt främjandeuppdrag stödja lärosätena i deras valideringsarbete.
- UHR tillstyrker förslaget att efter en validering ska rektor utfärda ett intyg som beskriver elevens kunskaper.
- UHR tillstyrker förslaget att efter en validering ska rektor kunna ge betyget E utan prövning.

Avsnitt 6.5.1 En ny definition av validering

UHR tillstyrker förslaget.

UHR delar uppfattningen att EU:s rekommendation ska vara utgångspunkten för den nya definitionen av validering men att definitionen ska anpassas till ett, för svenska förhållanden, mer etablerat språkbruk.

UHR instämmer i att den nya definitionen ska vara gemensam för både utbildningsväsendet och arbetslivet. UHR delar uppfattningen att en gemensam, övergripande definition är en viktig förutsättning för att etablera ett sammanhållet system för validering.

Avsnitt 6.5.2 Definitionen ska finnas kvar i skollagen

UHR tillstyrker att definitionen av validering även fortsättningsvis ska finnas i skollagen men att den ändras enligt Valideringsdelegationens förslag. UHR instämmer i de skäl som delegationen anger för detta ställningstagande.

Avsnitt 6.5.3 En ny förordning med generella bestämmelser om validering

UHR tillstyrker förslaget.

UHR instämmer i att förordningen ska avse valideringsinsatser inom samtliga utbildningsformer, i arbetslivet och i övriga verksamheter som omfattas av förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (SeQF).

UHR instämmer i att det ska anges i förordningen att en validering ska kunna leda till att ett behörigt organ kan bekräfta att personen har förvärvat kunnande som motsvarar fastställda och relevanta krav. UHR noterar att förslaget är i linje med EU:s rekommendation om validering av icke-formellt och informellt lärande.

Avsnitt 6.5.4 Begreppet validering ska införas även i högskolan och yrkeshögskolan

UHR tillstyrker förslaget att begreppet validering införs i högskoleförordningen i bestämmelser som avser validering av reell kompetens för behörighet respektive tillgodoräknande samt att dessa bestämmelser kompletteras med ett stycke om att sökande respektive studenten kan erbjudas validering enligt valideringsförordningen. UHR delar uppfattningen att en hänvisning till valideringsförordningen i relevanta bestämmelser i högskoleförordningen kommer att öka tydligheten inom högskolan om vad validering avser och hur en validering bör genomföras. UHR noterar dock att förslaget inte medför skyldighet för lärosätena att erbjuda validering.

UHR invänder mot förslaget att uppdragsutbildning ska kunna innefatta tillgodoräknande inom utbildningen. UHR anser att det står i strid mot det primära syftet med uppdragsutbildning i dess nuvarande form - att genom utbildning tillföra nya kompetenser.

UHR tillstyrker Valideringsdelegationens förslag att UHR, genom myndighetens instruktion, ges i uppdrag att främja validering enligt valideringsförordningen. För att kunna tillgodose de behov som finns i högskolesektorn är det viktigt att UHR får extra medel till uppdraget. UHR vill också lyfta fram att myndigheten i slutredovisningen av regeringsuppdraget att samordna en pilotverksamhet för bedömning av reell kompetens vid universitet och högskolor framförde att UHR:s eventuella framtida roll snarare kan vara som facilitator, och inte i en operativt stödjande funktion.

Avsnitt 6.5.5 Specifika riktlinjer för validering behövs för respektive område

UHR delar bedömningen att specifika riktlinjer behövs för validering för respektive område. UHR anser dock att riktlinjer för validering inom högskolan bör tas fram av lärosätena och inte av en myndighet.

UHR delar bedömningen att Myndigheten för yrkeshögskolan bör dra tillbaka tidigare kriterier och riktlinjer för validering av reell kompetens. UHR instämmer i de skäl som delegationen anger för detta ställningstagande.

Avsnitt 6.5.6 UKÄ och UHR ska ta fram rekommendationer för validering

UHR delar uppfattningen att gemensamma riktlinjer eller rekommendationer för validering behövs för att ge lärosätena stöd och förutsättningar att genomföra validering på ett likvärdigt och kvalitetssäkrat sätt. UHR anser att det är lärosätena som är bäst lämpade att ta fram rekommendationer för arbetet med validering inom högskolan. UHR är beredd att bistå lärosätena vid framtagandet av rekommendationer. Myndigheten har sedan 2017 i uppdrag från regeringen att samordna lärosätenas arbete med validering av yrkeskunskaper vid antagning till

yrkeslärarutbildningen så att en likvärdig bedömning av hög kvalitet kan komma till stånd. Inom ramen för uppdraget har UHR arbetat för att på nationell nivå säkerställa transparens, likvärdighet och kvalitet vid de valideringar som görs. UHR har bland annat skapat en nationell "bedömarbank" med kvalitetssäkrade bedömare som lärosätena ska använda vid validering av yrkeskunskaper och tagit fram en obligatorisk bedömarutbildning.

Avsnitt 7.5.1 En övergripande nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande

UHR delar bedömningen att en nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande bör tas fram. UHR har dock inga synpunkter på hur strategiarbetet bör drivas.

Avsnitt 7.5.2 Ett råd ska fortsätta följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete

UHR tillstyrker förslaget. UHR har dock inga synpunkter på hur rådet formeras.

Avsnitt 9.3.1 Medel bör tillföras för att säkerställa fortsatt finansiering av högskolekurser om validering

UHR tillstyrker förslaget.

Avsnitt 9.3.2 Statistik över omfattningen av validering inom komvux och högskolan bör förbättras

UHR delar uppfattningen att kvalitetssäkrad och tillförlitlig statistik behövs för att uppskatta valideringsverksamhetens omfattning samt för att kunna genomföra effektutvärderingar. UHR delar också uppfattningen att den statistik om validering som finns inom högskolan är bristfällig.

UHR har inget att invända mot att UKÄ – i väntan på införande av systemstöd – följer upp omfattningen av bedömning av reell kompetens inom högskolan via enkäter. UHR vill dock understryka att insamling av data via enkäter inte har lika hög kvalitet som via ett systemstöd. UHR noterar att omfattningen av sökande till yrkeshögskolan som bedömts behöriga för tillträde till utbildning genom reell kompetens följs via enkäter. UHR noterar också att kvaliteten på statistiken var inledningsvis bristande.

Vilket systemstöd som ska utvecklas och senare användas är avhängigt av vad lärosätena gemensamt och i dialog med UHR kommer fram till att de behöver för detta bedömningsarbete. Det behövs ett fortsatt utvecklingsarbete bland lärosätena för att ett systemstöd gemensamt ska kunna utvecklas. UHR bedömer att kostnaden för att driftsätta, förvalta och vidareutveckla systemstödet Valda uppgår till sju miljoner kronor. Den exakta kostnaden går dock inte att säga med säkerhet eftersom det beror på vilka behov som uppfattas som viktigast av lärosätena, hur mycket integrationer man behöver göra med andra system, framför allt NyA och Ladok och andra faktorer.

Avsnitt 9.3.3 Kompetensutveckling för utförare inom respektive utbildningssektor

UHR ställer sig positiv till att inom ramen för sitt främjandeuppdrag stödja lärosätena i deras valideringsarbete, exempelvis genom att anordna seminarier med mera. UHR anser dock att det skulle vara ett alltför långtgående ansvar att stå för kompetensutveckling i stort för högskolesektorn.

Avsnitt 11.3.3 Efter en validering ska rektor utfärda ett intyg som beskriver elevens kunskaper

UHR tillstyrker förslaget.

UHR noterar att den föreslagna förändringen bedöms bidra till ökad rättssäkerhet, likvärdighet och tilltro till den dokumentation som utfärdas efter en validering. UHR vill betona vikten av att valideringar genomförda inom vuxenutbildningen inte görs om vid tillträde till högskolan. För att effektivisera resursanvändningen är det viktigt att lärosätena använder de intyg som utfärdats inom vuxenutbildningen inom ramen för bedömningar av sökandes reella kompetens vid tillträde till högskolan.

Avsnitt 11.3.4 Rektor ska kunna ge betyget E efter validering utan prövning

UHR tillstyrker förslaget.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Karin Röding efter föredragning av utredare Aleksandra Sjöstrand i närvaro av avdelningschef Tuula Kuosmanen.

Karin Röding

